

Tänään

Professori Matti Kuusimäki esitelmoi Vaasa-opiston juhlasalissa jääkäreiden lähdöstä Saksaan ja paluusta Vaasan Vaskiluodon satamaan. KUVA: JAAKKO ELENIUS

Nälkä jäi jääkäreiden mieliin

Professori Matti Kuusimäen isän Tauno Kuusimäen harvinaisissa haastatteluissa puhuvat jääkärit itse.

JOHANNA JURKKA
VAASA

Jääkäreiden paluu Saksasta Vaasan satamaan 25. helmikuuta 1918 oli aikansa suurimpia mediataapahtumia. Kaikkiaan matkustajalaiva S/S Arcturuksella Libausta Vaasaan matkasi lähes yhdeksänsadan jääkärien pääjoukko. Rahtilaiva Castorilla seurasi perässä yli yhdeksänkymmentä jääkäriä.

Loppumatkan aluksia avusti jäännurmurtaja Sampo.

Tämä kaikki on taltioitu kymmeniin historiateoksiin, mutta vain harva on kuullut, mi-

tä jääkärit itse lähdöstään Saksaan ja paluustaan todellisudessa ajattelivat. Ajattelivatko he tekevänsä sankaritekoja, pelastavansa Suomen tsaarin kynsistä? Sitäkin.

Kenties aivan yhtä paljon he ajattelivat elämän arkipäiväisiä perustarpeita - syömistä ja juomista, maitoa ja voileipiä.

Hätkähdyttävä yksityiskohta käy ilmi professori **Matti Kuusimäen** isän, rehtori **Tauno Kuusimäen** 1960- ja 70-luvuilla taltioimista kymmenistä autenttista jääkärihaastatteluista.

Koskettavissa, inhimillisissä ja historiallisesti arvokkais-

sa harvinaisissa nauhoissa jääkärit kertovat itse oloistaan ja mielialoistaan.

Saksa oli nälkämaa. Ei siellä saanut kuin vettä ja porkkanaa, iäkäs jääkäri muistelee.

Yllättävän usein jääkärit, nuoret miehet, mainitsevat myös sen, mitä äidit heistä ajattelivat. Nauhat paljastavat, että he tunsivat pojistaan ylpeyttä.

Äitini sanoi, että meinaatkos tuottaa minulle sen häpeän, ettet edes lähde Saksaan, jääkäri **Per Zilliacus** sanoo.

Ensi kertaa Kuusimäki toi isänsä harvinaislaatuiset äänitteet jul-

kisuuteen Vaasa-opiston *Vaasa 1918* -yleisöluennolla. Esitystä kuunteli lähes täysi sali väkeä.

Nauhoitteissa jääkärit paljastavat läheneensä jääkärikoulutukseen Saksaan toiveikkaina, täynnä intoa.

Tsaarin sortotoimet aiheuttivat nuorissa kiihtymystä. He eivät enää uskoneet passiiviseen vastarintaan, Kuusimäki sanoo.

Lähtijät eivät aavistaneet, että Lockstedtin koulutusleirin jälkeen pataljoona osallistuisi myös taisteluihin itärintamalla, ja aika vieraassa maassa venähtäisi noin kolmeen vuoteen. Paluu oli miehille helpotus.

Nälän lisäksi heillä oli tietysti koti-ikävä ja huoli kotiväestä.

Kaikki eivät palanneet. Lähtijöitä oli ollut 1900, mutta palautta oli korkeintaan 1200. Miksi?

Loput jäivät Saksaan, ehkä puolisoitensa takia. Myös tilanteen muutos Suomessa vaikutti. Voin vain kuvitella mielialojen tuskallisuuden, kun kävi ilmi, että suomalaiset olivat alkaneet painia keskenään.

Vaasa-opiston juhlasalissa kuunneltiin hiiskumatta, kun- ka Tauno Kuusimäen haastattelut muisteltivat paluutaan Vaasaan sata vuotta sitten. Heitä oli

vastassa "koko Vaasa".

Jääkärit, joista suuri osa oli pohjalaisia, majoitettiin kouluille ja työväentalolle, ja vieraanvaraiset vaasalaiset juottivat heille "tonkkakaupalla maitoa".

Ylipäällikölleen, kenraali **Carl Gustaf Mannerheimille** jääkärit esittäytyivät viimeisessä yhteisparaatissaan Vaasan torilla. Mitä he ajattelivat toisistaan?

Mannerheim ei kaikilta osin pitänyt jääkäreistä, mutta hän oli heistä riippuvainen. Jännitettä oli, mutta Mannerheimin suhtautumiskriisi lieventyi. Ihmisiähän me olemme kaikki, jopa Mannerheim.